

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-
ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**СУЧАСНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ВИКЛИКИ ТА
ЇХ ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ**

**Збірник тез доповідей
Всеукраїнської науково-методичної
онлайн-конференції**

27 червня 2023 року

м. Запоріжжя

УДК 377.1

Всеукраїнська науково-методична онлайн-конференція проводиться відповідно до плану роботи Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області

Організаційний комітет конференції:

Паржницький О.В., директор НМЦ ПТО у Запорізькій області, кандидат педагогічних наук;

Двоєнсова Л.В., методист НМЦ ПТО у Запорізькій області;

Таран М.В., методист НМЦ ПТО у Запорізькій області;

Сучасна професійна освіта: виклики та їх шляхи подолання м. Запоріжжя, 27 червня 2023р. [Електронний ресурс]. Запоріжжя: НМЦ ПТО у Запорізькій області, 2023. 122 с.

Тези доповідей друкуються методом прямого відтворення тексту, представленого авторами, які несуть відповідальність за його форму і зміст

© НМЦ ПТО у Запорізькій області, 2023

ЗМІСТ

<i>Паржницький О.В., Шумада А.С.,</i> Досвід провадження дуальної освіти в запорізькому регіоні.....	5
<i>Аверіна Д.М.,</i> Розвиток соціально-психологічної витримки у здобувачів освіти через виховну роботу в закладах освіти	14
<i>Храмцова М.М.,</i> Шляхи оптимізації навчально-виробничого процесу через формування комп'ютерної компетентності для покращення функціонування закладів освіти	29
<i>Долгачова О.А.,</i> Налаштування дистанційного навчання при викладанні природничих дисциплін – власний досвід.....	42
<i>Порубльова І.М.,</i> Переваги та недоліки різних видів здобуття освіти (формальної, неформальної та інформальної).....	54
<i>Лугова Т.О.,</i> Комплексно-методичне забезпечення уроку як один із шляхів оптимізації навчально-виробничого процесу для покращення функціонування закладів освіти.....	66
<i>Колесников С., Черкас С.,</i> Проведення самоаналізу і контролю знань здобувачів у курсі фінансової математики.....	75
<i>Ткаченко І.М.,</i> Стажування як необхідний компонент професійного зростання педагога.....	86

<i>Бугаєнко О.О.</i> , Удосконалення професійної майстерності за допомогою залучення винускників в освітній процес для мотивації та покращення підготовки кваліфікованих робітників.....	95
<i>Льєнко О.В.</i> , Актуальні проблеми професійно-технічної освіти в Україні та шляхи їх.....	114

УДК 377.1

Паржницький О.В.,

директор НМЦ ПТО у Запорізькій області, к.п.н.

Шумада А.С.,

методист вищої категорії НМЦ ПТО у Запорізькій області

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ В ЗАПОРІЗЬКОМУ РЕГІОНІ

На сьогодні в Україні здійснюється реформа професійної (професійно-технічної) освіти. В Запорізькій області та ще в шести пілотних регіонах (Вінницькій, Львівській, Миколаївській, Полтавській, Рівненській, та Чернівецькій областях) впроваджуються різні проєкти за підтримки Європейського Союзу.

У 2021 році представники Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області продовжили вивчення міжнародного досвіду Німеччини з впровадження

дуальної форми здобуття освіти, упровадження кращих практик в освітній процес та розпочали працювати над удосконаленням співпраці підприємств партнерів із закладами професійної (професійно-технічної) освіти регіону. І розуміючи необхідність додаткової уваги до професійної освіти регіону в Запорізькій області у 2022 році розпочалась робота щодо співпраці закладів професійної освіти Запорізької області з німецькою організацією SEQUA у рамках проєкту «Впровадження елементів дуального професійного навчання в рамках програми «EU4Skills» у 2022/2023 навчальному році» [1].

Учасниками проєкту з боку Запорізької області були Державні навчальні заклади «Запорізький політехнічний центр професійно-технічної освіти» (професія «Машиніст крана металургійного виробництва») та «Запорізьке машинобудівне вище професійне училище»

(професія «Токар»), а також їхні підприємства-партнери ПАТ «Запоріжсталь» й АТ «Мотор Січ». Ініціаторами проєкту виступили німецька проєктна організація SEQUA, яка заснована асоціаціями приватного сектору Німеччини та Запорізька обласна Федерація роботодавців. Навчально-методичне та адміністративне забезпечення, а також супроводження проєкту здійснювали Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області та Департамент освіти і науки Запорізької облдержадміністрації.

Методична робота та методичні центри, що її координують є невіддільна складовою забезпечення якості сучасної професійної освіти України. Головними завданнями Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області є навчально-методичне та науково-методичне забезпечення діяльності

професійних (професійно-технічних) закладів освіти та надання їм допомоги у впровадженні в навчально-виробничий і навчально-виховний процеси досягнень сучасної науки, техніки, новітніх технологій та передового педагогічного досвіду. Також Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області опікується реалізацією заходів, спрямованих на забезпечення відповідності якісних показників професійної освіти та результатів навчання здобувачів вимогам державної політики в галузі професійно-технічної освіти [2].

Для ефективного виконання поставлених завдань проєкту робота Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області була спрямована на адаптацію та створення навчальних робочих планів та освітніх програм, створення робочих груп з фахівців, які долучені до викладання з відповідних професій,

організовувались зустрічі робочих груп для обговорення навчальних програм, які необхідно було підлаштовувати за змістом відповідно до скоригованих робочих навчальних планів, в яких брали участь представники навчальних закладів, Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області, Запорізької обласної Федерації роботодавців (Запорізький обласний союз промисловців і підприємців (роботодавців) «Потенціал») та представниками роботодавців, також відбувалось постійне консультування з представниками зацікавлених в реалізації програми партнерами, які корегували та погоджували освітні програми для більш ефективного навчання здобувачів освіти та отриманих ними якісних професійних навичок. Представники Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області

висвітлювали події під час впровадження проєкту та здійснювали методичний супровід.

Одним з напрямів популяризації цього проєкту та з метою подальшого інформування про можливості професійної освіти регіону Науково-методичним центром професійно-технічної освіти у Запорізькій області було створено сайт «Дуальна освіта Запорізького регіону» (доступний за покликанням <https://sites.google.com/view/dual-sequa-zp>), на сторінках якого висвітлюються етапи виконання проєкту, розміщено інформацію про заклади професійної (професійно-технічної) освіти, що залучені до проєкту, доступні курси та програми навчання, а також інформація щодо стейкхолдерів проєкту.

В ході реалізації проєкту представниками закладів освіти та Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області було адаптовано та погоджено навчальні програми

з професій «Токар» та «Машиніст крана металургійного виробництва», які охопили два види підготовки – перепідготовка та первинна професійна підготовка.

За напрямом первинної професійної підготовки були скореговані програми останніх курсів навчання в наступних пропорціях: між практикою та теорією – за професією «Токар» співвідношення 65/35 відсотків годин навчального плану та за професією «Машиніст крана металургійного виробництва» 70/30 відповідно.

Розроблені програми за напрямом перепідготовки вже передбачали співвідношення між практикою та теорією 70/30 і за цими програмами отримали свідоцтва про присвоєння робітничої професії та сертифікати здобувачі освіти за професіями «Токар» та «Машиніст крана металургійного виробництва».

Через війну в Україні були створені умови, за яких на ринку праці виник дефіцит кваліфікованих робітників, бо багато підприємств зачинились або змінили місце перебування (базування), багато чоловіків, як і жінок вступили до лав ЗСУ, чи стали вимушено переміщеними особами, які готові змінювати професію, якщо їхня не відповідає пропозиціям роботодавців.

Тому перепідготовка та професійне навчання дорослого населення робітничим професіям, що має попит на ринку праці є на сьогодні актуальними. Таке навчання здійснюється на замовлення роботодавців або самозайнятих осіб. Короткострокові курси передбачають опанування потрібних на ринку праці навичок та забезпечують підтримку у навчанні конкретним професійним компетентностям усіх охочих, а реалізація своїх намірів за дуальною формою навчання надає

додаткові переваги у подальшому працевлаштуванні.

Ще одним напрямом співпраці в проєкті є впровадження дуальної форми навчання та здійснення перепідготовки дорослого населення з числа внутрішньо переміщених осіб за скороченими освітніми програмами. Дуальна форма здобуття професійної освіти – це спосіб навчання, за яким теоретичний матеріал опановується в закладі з педагогом, а практичне навчання проходить на виробництві. Такий підхід суттєво відрізняється від «практичних відпрацювань», оскільки в його основі не тільки закріплення теорії на практиці, а саме навчання в умовах виробництва [3].

З-поміж переваг дуальної форми навчання можна відзначити наступні:

– психологічно комфортна адаптація здобувачів до умов роботи на підприємствах при проходженні ними виробничого навчання;

– рівень витрат підприємства на періодичну підготовку робітника зменшується шляхом того, що в закладі освіти сформовано навчально-практичну матеріальну базу та наявні підготовлені викладачі;

– працевлаштований робітник одразу має достатній рівень підготовки для виконання поставлених завдань та не потребує додаткового навчання, що дозволяє підприємству зосередитись на виробничому циклі, а не на питаннях навчання;

– враховуються конкретні запити підприємства на підготовку майбутніх робітників;

– за умови укладання відповідних договорів можливе здійснення оплати праці, як додаткового стимулу для слухачів (учнів) при опануванні навичок та знань.

Але, на жаль, є і недоліки в навчанні за дуальною формою, до яких можна віднести наступні:

- вузько спрямовані знання, які максимально адаптовані під вимоги роботи, рівень технологій та інші промислові можливості конкретного підприємства, що знижує мобільність робітника при ймовірній зміні роботодавця.

- невідповідність потребам ринку праці: обмеження в певних галузях, де попит на працівників може змінюватися, якщо навчання відбувається в конкретній галузі, яка потім зазнає змін або скорочень, це може призвести до проблем з працевлаштуванням після закінчення навчання.

Це перший досвід перепідготовки робітників за короткостроковими програмами, що неодмінно буде поширений для інших професій та закладів професійної (професійно-технічної) освіти Запорізької області.

Завдяки залученим фінансовим ресурсам від німецької проєктної організації SEQUA в рамках міжнародного проєкту «Впровадження елементів дуального професійного навчання в рамках програми «EU4Skills» у 2022/2023 навчальному році» Запорізька область мала можливість і далі успішно впроваджувати дуальну форму навчання та перепідготовку робітників за скороченими програмами у закладах професійної (професійно-технічної) освіти області.

За підсумками роботи проєкту представниками Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області заплановано проведення аналізу щодо пошуку потенційних слабких позицій в ході реалізації проєкту та подальшого успішного його функціонування, розвитку міжнародної співпраці, пізнаваності професійної освіти запорізького регіону та внесення пропозицій змін до

регулятивних документів щодо впровадження дуальної освіти на Національному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. 9 порад як подолати страх. URL: <https://cutt.ly/jNTSXS5> (дата звернення: 20.10.2022).
2. Єфремова Оксана. Війна: що робити зі страхом і панікою. URL: <https://cutt.ly/ONTSleg> (дата звернення: 20.10.2022).

УДК 377

Аверіна Д. М.,

магістр соціальної роботи та психології,

соціальний педагог ДНЗ «Мелітопольський

багатoproфільний центр професійно-технічної освіти»

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ВИТРИМКИ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ ВИХОВНУ РОБОТУ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Найголовніше прагнення людини у житті – бути успішною в усіх сферах свого життя. Успіх –

це позитивний наслідок роботи, досягнення поставленої мети у певному виді діяльності, отримання бажаного результату, визнання в соціумі. Шлях до успіху має багато сходинок, кожна з яких відіграє вагому роль у досягненні мети. Вагомою складовою успіху є соціально-психологічна витримка індивіда.

Витримка – це характеристика особистості, що проявляється в самовладанні, умінні здійснювати контроль над своїми почуттями, підкоряти свої дії досягненню поставленої мети, не дивлячись на перешкоди і непередбачувані обставини, що виникають [2, с.46]. Витримана людина навіть в екстремальних умовах не втрачає присутності духу, зберігає холонокровність, уміє «взяти себе в руки».

На жаль, в умовах військового стану, котрий уже майже півтора року триває на теренах нашої рідної України, дуже важко зберігати стабільний

стан соціально-психологічної витримки навіть дорослій людині, не кажучи вже про наших юних, морально незрілих здобувачів освіти. Тому найголовнішим завданням сьогодення для виховної служби закладу освіти є розвиток стійкої соціально-психологічної витримки здобувачів освіти.

Переходячи до актуальності теми, можна сказати, що наша держава потребує покоління нових українців, котре було б натхнене ідеєю успішної розбудови країни у воєнний та повоєнний часи. Покоління, яке буде володіти усіма важелями досягнення цієї благородної мети, зокрема таким вагомим важелем досягнення успішності, як соціально-психологічна витримка.

Виховна робота в освітньому закладі має сприяти розвитку успішності особистості, складовою якої є соціально-психологічна витримка. Тому метою даної статті є

ознайомлення педагогічної спільноти з таким інструментом розвитку успішності особистості, зокрема соціально-психологічної витримки, як основи самоорганізації особистості, на досвіді ДНЗ «Мелітопольський Багатопрофільний Центр професійно-технічної освіти».

Самоорганізація особистості – це здатність і діяльність людини, пов'язані з умінням організувати себе, а саме: цілеспрямованість, активність, обґрунтована мотивація і планування діяльності, самостійність і швидкість прийняття рішень, об'єктивна оцінка результатів праці, почуття обов'язку. Тобто це вміння керувати собою. За словами Сенеки, найсильніший той, хто вміє керувати собою [1]. Самоорганізація особистості – це інструмент набуття такої корисної навички. Саме зараз Україна, як ніколи, потребує виховання «покоління найсильніших» у

всіх сферах життя, чому сприяє виховна робота даного навчального закладу.

Процесу ознайомлення з основами самоорганізації особистості задля успішної життєдіяльності здобувачів освіти в закладі сприяє створення соціальним педагогом гуртка з психологічною спрямованістю «Успішна особистість». Програма занять гуртка спрямована на те, щоб надати кожному його слухачеві можливість оволодіти раціональною самоорганізацією як інструментом досягнення життєвого успіху, складовою якого, серед інших особистісних якостей, є також соціально-психологічна витримка. Кожне заняття несе в собі потенціал самопізнання, яке виступає головною передумовою оволодіння самоорганізацією особистості на шляху до успішної життєдіяльності.

За програмою гуртка, задля успішного розвитку соціально-психологічної витримки здобувачів освіти, важливо навчити їх таких елементів самоорганізації особистості, як:

- постановка мети і визначення способу її досягнення;
- упорядковування своїх думок, розвиток позитивної самооцінки;
- розвиток навичок саморегуляції, самоаналізу (саморефлексії), саморелаксації задля подолання стресу;
- подолання стереотипного мислення та опанування медіа грамотності, вміння передбачити наслідки подій (антиципація);
- режим діалогу, обговорення актуальних проблем та взаємна підтримка учасників навчального процесу.

Хочу продемонструвати вам деякі прийоми та техніки, за допомогою яких здобувачі освіти

входять у процес самовдосконалення та розвитку соціально-психологічної витримки.

Ведення щоденника, як один з головних інструментів самоорганізації, самоаналізу та самодослідження – одна з найкорисніших звичок, яку варто розвивати. Це один із способів змінити своє життя на краще та розвинути соціально-психологічну витримку. Пропонується у щоденник включити такі пункти:

- мета;
- правила та девіз життя;
- самохарактеристика;
- проект майбутнього;
- сторінки рефлексії; планер на рік

тощо.

a

b

Рисунок 1 – Щоденник самоорганізації.

Намагаючись іти в ногу з сучасним цифровим світом, було створено карткову гру: «Мотивація – самоорганізація». Гра складається з двох наборів карток. Перший набір – це життєстверджуючі фрази на день, котрі допомагають стати більш організованими та витриманими. Наприклад: не відкладай на завтра те, що треба зробити сьогодні; доводь почату справу до кінця. Другий набір – це цікаві та корисні завдання на день. Наприклад: сьогодні вивчи 6 нових іншомовних слів; спробуй сьогодні чистити зуби іншою рукою. Такі завдання чудово

допомагають розвитку соціально-психологічної витримки. Для того, щоб обрати картку із завданням, потрібно скористатися генератором

випадкових чисел.

Рисунок 2 – Карткова гра «Мотивація – самоорганізація».

У розвитку соціально-психологічної витримки добре зарекомендували себе арт-терапевтичні методики. Зокрема, арт-терапевтична вправа: «Дерево сили». Мета вправи – допомогти учасникам ідентифікувати свої особисті сильні сторони і захисні навички, а також зрозуміти, що

можна подолати труднощі, використовуючи свої сильні сторони.

Треба взяти великий аркуш паперу, та обвести на ньому долоню і пальці рук. Кисть – це буде стовбур вашого дерева, а пальці будуть гілками. Намалуйте листя на вашому дереві. У кожному листочку напишіть слова, котрі допоможуть вам подолати важкі часи [4, с.63]. Це можуть бути ваші рідні, особисті якості, захоплення тощо. Ця нескладна вправа допоможе у розвитку соціально-психологічної витримки здобувачів освіти.

Рисунок 3 – «Дерево сили».

Для розвитку соціально-психологічної витримки здобувачів освіти також було створено телеграм канал для взаємопідтримки та конструктивного діалогу.

На завершення статті хотілося б сказати словами Плутарха: «Учень – це не ємність, яку треба наповнити, а смолоскип, котрий потрібно запалити»[3]. Бо соціально-психологічна витримка напрямку залежить від емоційного стану людини. Коли людина запалена інтересом, радістю та ентузіазмом, то успіх гарантовано в усіх сферах його життєдіяльності. І саме оволодіння основами самоорганізації особистості може сприяти розвитку успішності з навичкою соціально-психологічної витримки як однієї зі сходинок до успіху.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Античні афоризми [Електроний ресурс] / Режим доступу: <http://metodportal.com/node/283> (дата звернення: 11.06.2023).
2. Психологічний словник / Авт.-уклад. В.В.Синявський, О.П.Сергеєнкова/ За ред.. Н.А.Побірченко, Київ, 2007. 46 с.
3. Цитати відомих людей [Електроний ресурс] / Режим доступу: <https://balachky.org/people/plutarh/q/2354> (дата звернення: 11.06.2023).
4. Шестопалова Т. В. Психологічна підтримка дітей та підлітків у воєнний період / Т. В. Шестопалова // Педагогічний вісник. – 2023. - №1. – С. 63-64.

УДК 377.1

Храмцова М.М.,

викладач ДНЗ «Вище професійне училище №6» м. Харків

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО- ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ ЧЕРЕЗ ФОРМУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Сьогодні ми опинилися в такій ситуації, коли швидкість змін складно усвідомлюється і контролюється. Революція освіти і суперважливі зміцни настають прямо зараз. Викладачі починають вивчати одні сервіси, інші, треті, десяті. Паралельно починають аналізувати переваги і недоліки інфопродуктів. У такій ситуації цифрового цунамі пропоную огляд освітніх трендів і технологій, які дозволили оптимізувати навчально-виробничий процес для покращення освіти в ДНЗ ХВПУ №6.

Дистанційне навчання передбачає таку організацію навчального процесу, коли учень навчається самостійно за розробленою педагогом програмою віддалено у просторі чи в часі, однак може вести діалог за допомогою засобів телекомунікації. Технології дистанційного навчання передбачають достатній рівень комп'ютерної компетентності всіх учасників освітнього процесу.

Переваги такого навчання не обговорюються, бо в більшості регіонах нашої країни це єдина можливість отримати освіту в сучасних реаліях. Нажаль нам відомі недоліки навчання в мережі Інтернет:

- додаткові вимоги до інформаційної культури педагогів і здобувачів освіти;
- складне і дороге матеріально-технічне забезпечення навчального процесу;

- невиправдана оплата послуг в цій галузі освіти;
- необхідність доступу в Інтернет;
- велике фізіологічне й інтелектуальне навантаження на здобувачів освіти і педагогів під час навчання;
- недостатній контроль над засвоєнням слухачами одержуваних знань;
- «теоретизація» навчання, зведення навчального процесу до механістичних прийомів і методів;
- неможливість формування повного уявлення про зміст навчального предмета;
- проблеми утримання мотивації здобувачів освіти.

Найголовніша освітня мета в сучасній Україні це зробити навчання комфортним, екологічним, варіативним, не ускладнювати, а

зацікавлювати, утримати мотивацію навчання та опанування обраної професії.

Для цього використовуємо мобільне навчання. Замінюємо за можливістю програмні продукти мобільними додатками. Наприклад, для опанування комп'ютерної верстки в професії «Операторів комп'ютерного набору та комп'ютерної верстки» альтернативно пропонуємо виконати практичні завдання не в спеціальних програмах QuarkXPress, Adobe InDesign, Scribus, Microsoft Publisher, Apple Pages, а в безкоштовному онлайн-інструменті графічного дизайну Canva, який має широчезні можливості для роботи з інфографікою, відео, презентаціями, дозволяє створювати різні види поліграфічної продукції. Залучаємо здобувачів освіти до розробки візитівок, календарів, газет, буклетів, профорієнтаційних роликів, флаєрів та постерів, які безпосередньо використовуємо у реальному житті.

Це головна відповідь на питання: «навіщо це мені вчити?». Навчаємо оформлювати майбутніх кухарів, слюсарів, електромеханіків реферати, проекти або інші письмові творчі роботи не тільки за допомогою офісних програм MS Office, а і мобільних додатків, бо це значно спрощує і збільшує вірогідність виконання практичних завдань дистанційно. Освітній потенціал Canva значно потужніший, варто лише заглибитися. Там можна знайти багато варіантів для створення плакатів, яскравих та зручних шаблонів на тему «Плани уроків» та інших готових графічних схем для нас викладачів.

Під час підготовки кваліфікованих робітників за професією «Верстатник широкого профілю» застосовуємо для демонстрації процесу та прийомів роботи не тільки навчальні відео, презентації, а і програми симулятори . наприклад, CNC simulator, Lathe Machine 3D: Turning Sim,

Virtual Laboratories and Technical Simulators, Lathe Simulator Lite. Саме вони допомагають пояснити технологію обробки матеріалів, дають можливість учням ознайомитись із складовими верстатів та інструментами для обробки, симулювати реальні настройки роботи обладнання. Навчання має відбуватись незважаючи на обставини тут і зараз, тому різні шляхи реалізації підходять. Британські спеціалісти з освіти бачать ідеальний портрет сучасного здобувача освіти так:

- завжди мобільний;
- співпрацює завжди й з усіма;
- зростає в соцмережах;
- навчається скрізь і будь-коли;

Однією з головних переваг доповненої реальності в освітньому просторі є можливість учнів самостійно оглянути модель з багатьох різних кутів. Переміщаючись навколо віртуального об'єкта або обертаючи його в

просторі, вони можуть краще вивчати й розуміти певні поняття. Найголовніше, це дає студентам переваги домашнього навчання. Цей вид навчання швидше запам'ятовується та більш зрозумілий порівняно з іншими методами.

Відкривається необмежений потенціал для створення підручників, робочих зошитів, дидактичних матеріалів із технологією доповненої реальності за різними предметами. За вдяки комп'ютерної компетентності та сучасним застосункам і сервісам загальноосвітні предмети стають не відривними від життя, більш зрозумілими.

Наприклад, програма Merge Object Viewer – дозволяє отримувати цифрові 3D-об'єкти, відкриваючи новий спосіб вивчення цифрового світу та взаємодії з ним. Учням групи «Слюсарів-ремонтників колісного транспорту» подобається анімований зміст розділу Механізми:

досліджувати поршень, кривошипно-шатунний, радіальний, безредукторний механізми, двигун, кулачковий важиль, опозитивний поршень, принцип дії ручного захватного механізму і багато іншого необхідного для обраної професії.

Також в цьому сервісі здобувачі освіти можуть досліджувати галактику на долоні, тримати скам'янілості та давні артефакти, дослідити молекулу ДНК, дослідити ядро Землі, препарувати віртуальну жабу, тримати та ділитися своїми власними тривимірними творами та багато іншого.

Технології штучного інтелекту (ШІ) також все частіше використовуються в сфері навчання та повсякденного життя. Крокуючи в ногу із сучасністю використовуємо для навчання:

1. [Microsoft Designer](#) – підходить для створення візуалів та дизайнів, як для уроків, так і для просування освітніх продуктів.

2. <https://consensus.app/> – величезна наукова база знань та досліджень на основі ШІ.
3. YouTube Summary with ChatGP – перетворить будь-яке навчальне відео або лекцію на текст.
4. <https://www.chatba.com/> – допоможе зробити презентацію.
5. <https://explainlikeimfive.io/> – пояснить незрозумілі речі простою мовою.

Для майбутніх секретарів та асистентів референта стануть у нагоді безкоштовні альтернативи MS Office або Office 365:

– **OpenOffice:** перший гідний конкурент Microsoft Office. Він включає 6 додатків, які схожі на програми Office трохи поступаються за можливостями, але є відмінними безкоштовними рішеннями.

– **LibreOffice:** цей відгалуження, або дочірній пакет OpenOffice, до якого були внесені

зміни з метою створення ще однієї безкоштовної популярної альтернативи Office 365. У LibreOffice є свої варіанти Word, Excel, PowerPoint та інших прикладних програм.

– **G-Suite:** Пакет включає програми, схожі на Word, Excel, PowerPoint, і, звичайно ж, Gmail - один з найпопулярніших поштових клієнтів у світі.

Також здобувачам освіти знадобляться нейронки для роботи з текстом:

– <https://turbotext.pro> Turbo Text та <https://www.smartwriter.ai> – Smartwriter.ai – створюю оптимізовані тексти для сайтів, блогів та соцмереж. Крім того, Smartwriter.ai пропонує функцію автоматичного оптимізування тексту під пошукові системи. Сервіс автоматично вставляє ключові слова та фрази, що підвищує ймовірність того, що текст буде відображатися в результатах пошуку.

- <https://www.deepl.com/write> DeepL Write – ресурс пропонує користувачам виправити граматичні та стилістичні помилки англійською мовою, пропонує альтернативні варіанти виразів.
- <https://www.grammarly.com> – Grammarly Крутий сервіс для грамотного листування іншими мовами, працює з популярними додатками.
- <https://app.inferkit.com/demo> InferKit – це онлайн-інструмент, який використовує штучний інтелект для генерації тексту на основі короткого початкового фрагменту.
- <https://books.google.com/talktobooks> – Talk to Book Чат-бот відшукує цитати певної тематики із джерелами.
- <https://storypath.app> – Story Path, якщо ви пишете книгу або історію і застрягли на одному місці, цей сервіс підкаже, як розвинути сюжет далі.

Нажаль більшість поки що коректно працюють лише англійською, але за ШІ майбутнє і знайомство необхідне уже зараз.

Перспективи подальшого покращення функціонування закладів освіти у правильному використанні та формуванні комп'ютерної компетентності. Комп'ютеризація освіти відкриває перед педагогами нові можливості для впровадження у педагогічну практику сучасних методичних розробок, додатків та сервісів, які оптимізують навчально-виховний процес. При цьому ефективність комп'ютеризації в навчальному закладі звичайно залежить від компетентності викладачів та якості педагогічних програмних засобів. Тому сучасному викладачу необхідно постійно підвищувати та оновлювати свою обізнаність щодо інновацій та формувати вміння та навички у здобувачів освіти згідно із вимогами сучасності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Можливості сервісу Canva для роботи з дітьми під час дистанційної форми навчання URL: <https://youtu.be/UtNWGJzEZKA> (дата звернення: 16.06.2023).
2. Програма симулятор верстатної обробки URL: <http://www.cncsimulator.co.il/ru/index.html> (дата звернення: 16.06.2023).
3. Керівництво по роботі з програмою Merge Object URL: <https://login.mergeedu.com/download/ObjectViewer%20Getting%20Started%20Guide.pdf> (дата звернення: 16.06.2023).
4. Office 365 скачати безкоштовно – Остання версія 2023 URL: <https://ru.wizcase.com/download/office-365/> (дата звернення: 16.06.2023).
5. Штучний інтелект і текст: як ШІ створює якісний контент для сайтів вже сьогодні URL: <https://speka.media/stucnii-intelekt-i-tekst-yak-ai-stvoryuje-yakisnii-kontent-saitiv-vze-syogodni-poo2np> (дата звернення: 16.06.2023).

УДК 377.1

Долгачова О.А.,

викладач циклової комісії «Соціально-економічних та гуманітарних дисциплін» Комунального закладу

«Запорізький фаховий музичний коледж

ім. П. Майбороди» Запорізької Обласної Ради

НАЛАШТУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН – ВЛАСНИЙ ДОСВІД

З початком війни в нашому навчанні організаційно і технологічно багато що змінилось. Я працюю у Комунальному закладі «Запорізький фаховий музичний коледж ім. П. Майбороди» ЗОР, в якому навчаються творчі вмотивовані молоді люди, викладаю інформатику та предмети природничого циклу. Тож використання онлайн-інструментів є основним в організації всього нашого процесу навчання.

Ще наприкінці 2019 року ми зі студентами почали використовувати освітню платформу «На урок», «Всеосвіта», stepik, linoit, mapchart, jigsawplanet, thinglink, geoguessr, phet.colorado, time.graphics, wordwall, eyes.nasa, spacegid, ezgif, learningapps, human.biodigital та багато інших. Розміщуючи свої тести з предметів природничого циклу, та використовуючи тести інших викладачів –освітян мені доводилось задавати завдання студентам декілька разів на день. Студентам дуже сподобався такий метод перевірки та закріплення знань. Вони з великою охотою виконували завдання на занятті у реальному часі та вдома, коли їм було задано виконати домашнє завдання. Таким чином, коли було об’явлено про дистанційне навчання і педагоги та студенти були вимушені перейти на такий вид навчання, студенти вже були ознайомлені з такою формою перевірки та закріплення знань.

Самі лекції, та відеоматеріали до них, були розміщені на власному сайті викладача природничих дисциплін. Для дистанційного оцінювання потрібно розробляти зовсім інші завдання на противагу простим тестам. Тобто має бути не звична перевірка знань на відтворення, а дослідницькі та проблемні завдання, творча робота тощо.

Візьмімо приклад з інформатики – «Створення власного сайту». Цю тему опрацьовують декілька груп студентів. При цьому матеріал потрібен бути простим та зрозумілим. Без пояснень та зауважень в «живу», це зробити нелегко. Допомагають відео лекції з цієї теми, які студенти можуть подивитись на сайт та youtube каналі викладача. В них увагу студентів зосереджують на ключових питаннях, структурі сайту, мові розмітки гіпертексту HTML, тегах форматування та редагування тексту, вставка

зображень, музики, відео, гіперпосилань на інші сторінки тощо. У відео лекціях доводиться викладати покрокову інструкцію створення сайту, вгадувати ті питання, які можуть виникнути у студентів під час виконання того чи іншого завдання, та більш детально зосереджуватись на них.

Не цікаві завдання студенти виконувати не хочуть. Це нудно та просто. Якщо використовувати лише прості, нескладні тести та завдання, то є великий ризик недоброчесного виконання заданої роботи. Тому запропоную творчі завдання, наприклад, намалювати образ «Прибульця» таким, як його можна собі уявити, при вивченні теми з астрономії «Проблеми позаземних цивілізацій. Інопланетні контакти». Потім малюнки виставляються на сайті викладача та створюють цілу галерею студентських художніх робіт.

В своїй роботі я використовую декілька платформ за допомогою яких можливо створити цікаві інтерактивні лекції з занять природничого курсу. Такі як: COREAPP, STEPIK, VISIA та інші. Лекції можуть містити не тільки текстовий матеріал, але і зображення, фрагменти відео, тести, відкриті запитання, форми для розв'язування завдань, тощо. Після кожного викладення частки питання, є можливість провести тестування або опитування студентів. Наприкінці лекції провести більш об'ємне тестування або опитування. Викладач як би знаходиться безпосередньо на лекції зі своїми студентами. Присутність вчителя, при роботі з такою лекцією очевидна.

Платформа VISIA дозволяє створене відео вчителем розбити на деяку кількість частин та вставити до нього тестування, опитування або відкриті питання. При проходженні нового

матеріалу, студенти можуть дати коротку або розвернуту відповідь на запитання та закріпити матеріал тестуванням.

В лекційні конспекти я додаю посилання на інші інтернет платформи з навчання, наприклад :
Онлайн мапа СВІТУ – <https://www.thetruesize.com>,
GOOGLE MAPS – <https://www.google.com.ua/maps>,
Онлайн навчальна платформа з географії
SETERRA – <https://online.seterra.com/uk>, Редактор
мап – <https://mapchart.net/europe.html>, тощо. В
потрібному місці лекції студенти переходять за
посиланням та виконують необхідне завдання, гру
– тестування (наприклад вгадай столиці країн
Європи) або користуються онлайн мапою. При
цьому інтерес студентів та їх зацікавленість
зростає. Також я користуюсь можливістю надати
завдання для виконання контурних інтерактивних
карт. Їх можна виконувати як безпосередньо на
онлайн уроку, так і поза нього.

В лекційні матеріали з фізики я додаю окрім відео матеріалів з дослідями, та розв'язуванням задач, посилання на віртуальні лабораторні роботи – <http://www.virtulab.net>, тощо. Додаю до своїх лекцій відео пояснення, інструкцію як їх проводити, мету експериментів, обладнання, хід роботи та які висновки вони мають отримати в ході виконання цієї лабораторної роботи. Також дуже допомагає при виконанні лабораторних робіт з фізики платформа <https://phet.colorado.edu>, яка дозволяє створювати інтерактивні математичні та наукові симулятори, долучають студентів до інтуїтивного ігрового середовища, в якому вони навчаються досліджуючи та відкриваючи.

З тем по біології або з Захисту Вітчизні я запропоновую студентам виконувати кросворди на ключове слово, наприклад «Вітчизна». Це

просто, але цікаве завдання також виконується студентами з заохоченням швидко та творчо.

Студенти підписують виконану роботу своїм іменем, або ніком, це незвично, як гра. Ті, хто не взяв участі, захотять взяти участь наступного разу. Ті хто постарався, бачитимуть, що їхня робота оцінена і помітна – для них це дуже важливо.

Платформа <https://human.biodigital.com> – самий повний, науково точний, інтерактивний 3D – симулятор тіла людини, з великим набором термінології, процесів, які проводить у організмі людини, захворювань та інше. З використанням нього можна створювати цікаві дослідницькі, творчі завдання з біології та Захисту України (Основи медичних знань).

З предмету «Основи екології». Студентам запропоновано виконати декілька науково-дослідницьких проектів. Наприклад:

«Дослідження особливостей структури місцевих водних екосистем (природних чи штучних)», «Сміттєспалювальні заводи, за та проти!», декілька практичних робіт. При цьому студенти використовують багато інтернет ресурсів, як статей по наданій темі так і відео, матеріалів конференцій, довідкової та наукової літератури тощо.

Під час дистанційного навчання важливо підтримувати зворотний зв'язок зі студентами. Проводити анкетування, опитування. «Зробив завдання?» – «Молодець!», «Щось ти запізнився!» – «Якщо не зрозумів, запитай, що складного, де не зрозумів!», «Що вам сподобалось в заданні або тесті, а що – ні?», « Який ресурс по дистанційному навчанню добре спрацював, а який – ні?». Це стимулює та підбадьорює студентів, організує їх, спонукає виконувати завдання своєчасно та творчо з «ізіюминкою».

Можна створити віртуальну дошку (наприклад платформа – <https://linoit.com>). На яку розміщую матеріал лекції: текст, відео, презентації, посилання на інші джерела тощо. Проводжу опитування серед студентів і вони «прикріплюють» відповіді до дошки, аби усі бачили досягнення інших студентів, як своєї групи так і інших груп . Для того, щоб надихнулись ті, хто нічого ще не зробив. При цьому студент мають змогу «прикріплювати» до дошки як відповіді, так і рішення задач, малюнки, таблиці, схеми, діаграми тощо.

Потрібно було зібрати та розмістити на власному сайті всі електронні версії підручників з предметів природничого курсу, допоміжні матеріали, відео з лекціями с власного youtube каналу, відеоматеріали по темам того чи іншого предмету тощо. Це для того, щоб студентам було зручно знаходити той або інший навчальний

матеріал, легко орієнтуватися в багато інформаційному колі.

В нас діє чіткий розклад занять. Зранку суботи я розміщую новий матеріал з предметів та домашні завдання, по розкладу, на наступний тиждень. Щоденно перевіряю надіслані виконані домашні завдання, відправляю коментарі, зауваження по кожному листу, нагадую розклад і повідомляю, що матеріали розташовані на сайті, youtube каналі викладача та в чаті SKYPE з того чи іншого предмету. Визначаю, коли студенти можуть попрацювати самі, вивчивши теоретичний матеріал з теми, а коли тема складніша і потрібно пояснити, додаю відео пояснення.

Завдання з підручника не виключала – ми проходимо їх теж, теоретичний матеріал викладаю у презентації, або ж записую власне відео. Далі на основі цього задаю вправи з підручника.

Динаміка засвоєння знань в студентів різна. Хтось швидше «схоплює» інформацію і звик до формату дистанційного навчання, комусь потрібно більше часу. Але новий матеріал засвоюють студенти достатньо добре. Переважна більшість залишаються на тому ж рівні, який був.

Помічаю що нинішні заняття усе ж особливі. Ти не бачиш студентів в живу, їхні емоції не передаються природно як під час звичайного уроку, але відчуваєш, що вони все ж поруч, та їхні відповіді все також повні їхнього неповторного задьору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондар С. Компетентність особистості – інтегрований компонент навчальних досягнень учнів // Біологія і хімія в школі. – 2003. – № 2. – с. 8-9.

2. Гранкіна Т.О., Кармазіна В.В. Інформаційні технології як засіб контролю знань //Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми теорії і методики навчання математики». – К.: НПУ імені

М.П. Драгоманова, 2004. – С. 42-43.

3. Дворецька Л.П. Про впровадження тестових технологій у практику вимірювання навчальних досягнень учнів з математики // Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми теорії і методики навчання математики» (6 жовтня 2004 р., Київ). – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. – С. 50-51.

4. Дементієвська Н.П., Морзе Н.В. Телекомунікаційні проекти: Стан та перспективи//Комп'ютер в школі та сім'ї. – 1999. – №4. – с. 12-19.

УДК 377.1

Порубльова І.М.,

викладач ПТУ№50 м. Карлівка

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ РІЗНИХ ВИДІВ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ (ФОРМАЛЬНОЇ, НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ)

Сучасна наука розвивається настільки швидко, що нерідко професійні знання та вміння, отримані викладачем у процесі здобуття вищої фахової освіти, стають дещо застарілими і вже не

можуть задовольнити вимог часу. Для сучасних педагогів, які прагнуть бути в тренді, так би мовити, «на одній хвилі» зі своїми учнями, безперервна освіта є шляхом удосконалення професійної майстерності, набуття корисного прогресивного досвіду задля модернізації методичного наповнення своїх уроків, а також удосконалення освітнього процесу в цілому. З огляду на оновлення змісту сучасної освіти, виклики сьогодення та прагнення викладачів до професійного зростання, наша держава забезпечує можливість безперервного навчання педагогів у новому Законі про освіту, відповідно до якого викладач упродовж життя має можливість обирати різноманітні форми освіти – формальну, неформальну чи інформальну.

Формальна освіта – це освіта, яку здобувають відповідно до освітніх ліцензованих програм закладів післядипломної освіти та

передбачає досягнення здобувачами освіти заздалегідь визначених результатів навчання. Вона розширює й доповнює знання з фаху, методики викладання предмета, психології тощо. Формальна освіта включає в себе всі види здобуття знань у рамках національної системи освіти. Формальна освіта – інституціолізована, спланована через публічні організації та визнані приватні установи і в їх сукупності створює систему формальної освіти держави. Таким чином, програми формальної освіти визнаються відповідними національними органами управління освітою або еквівалентними установами, зокрема будь-якими інституціями у співпраці з національними чи регіональними органами управління освітою. Формальну освіту можна здобути у закладах післядипломної освіти, які мають ліцензії на здійснення освітніх послуг (переважно відповідно до місця проживання).

Недоліком формальної освіти є те, що освітні програми курсів не завжди відповідають запитам слухачів, відсутність вибору тем, форм навчання тощо, а також відсутність індивідуалізації та значні фінансові витрати.

Неформальна освіта допомагає швидко і вчасно отримати необхідні знання відповідно до потреб «тут і зараз». Педагог сам обирає ті програми підвищення кваліфікації, які цікаві і потрібні безпосередньо йому.

Неформальна освіта – інституціолізована та спланована суб'єктом освітньої діяльності. Така освіта є доповненням до формальної освіти у процесі навчання людини протягом всього життя, альтернативою формальної освіти. По суті, неформальну освіту людина починає отримувати від народження. Осягнення навколишнього світу, речей, які цікавлять – ось первинна сутність такої освіти. Отже, головна ознака неформальної освіти

– добровільність та інтерес до предмету навчання. Неформальна освіта відкриває нові можливості розвитку також і для здобувачів освіти (заняття з репетиторами, тренерами, короткотривалі курси, лекції, тренінги, творчі гуртки, літні табори, волонтерство та навіть підвищення кваліфікації). Головною перевагою такої форми здобуття освіти є ефективність. Людина, яка має на меті розвиватися самостійно, може підлаштовувати це під свій графік чи бажання. Неформальна освіта ґрунтується на трьох принципах: «навчання в дії» – отримання знань під час виконання практичних завдань; «навчання взаємодії» – робота в групах, мікрогрупах або командах; «навчання вчитися» – аналіз власного досвіду та формування нових знань, умінь і навичок. За здобуття неформальної освіти не обов'язково сплачувати якість кошти. Часто їх проводять, науково-методичні центри, платформи дистанційного навчання, видавництва,

громадські організації волонтери, університети та навіть приватні особи. Вимог до закладів неформальної освіти немає, оскільки їх робота не регламентується державними органами. Таким закладам не потрібно мати ліцензію.

Перевагою неформальної освіти є те, що вона гарантує право на доступ до освіти для всіх членів суспільства. Її можуть здобувати громадяни будь-якого віку, незалежно від статі та професії. Зокрема, це можуть бути короткотермінові програми та/або програми, що надаються у вигляді коротких курсів, майстер-класів та семінарів. Неформальна освіта може охоплювати програми, що сприяють підвищенню грамотності дорослих і молоді, освіту для дітей, що не відвідують школу, формують життєві та робочі навички, спрямовані на професійний, соціальний або культурний розвиток. Суттєвою перевагою неформальної освіти є можливість

вибору тематики формату навчання. Така освіта сприяє підвищенню розвиваючого потенціалу особистості, що надає більш широку перспективу в майбутньому житті. Результативність неформальної освіти для підростаючого покоління: формування активної громадянської позиції; сприяння соціалізації, збільшення соціальної та професійної компетентностей; формування мотивації до навчання в цілому; формування стратегічних життєвих цілей випускників ЗП(ПТ)О та ЗЗСО; вдосконалення процесу профорієнтації молоді.

Недоліки неформальної освіти: її результати не завжди враховуються при атестації, часто педагоги не мають інформації про суб'єкти підвищення кваліфікації шляхом неформальної освіти; відсутність сертифікатів та документів, які можуть вимагатися роботодавцем при влаштуванні людини на роботу.

В Україні поки не існує визнаних стандартів неформальної освіти, але є організації, які займаються розвитком її стандартів та показників якості. Серед них Українська Академія Лідерства, Prometheus, Міжнародний центр неформальної освіти тощо. Натомість у країнах ЄС неформальна освіта сприймається роботодавцями на рівні з формальною. Її розвитку там сприяють міжнародні організації – ООН, ЮНЕСКО, Європейський Союз, Рада Європи та інші.

Інформальна освіта (самоосвіта) – це самоорганізоване здобуття людиною (педагогом або здобувачем освіти) певних компетентностей в залежності від виду діяльності. Це процес здобуття знань та навичок в результаті людської взаємодії, який може відбуватися у формі розмов, спілкування, спостереження та ін. Така навчальна діяльність не обов'язково має фіксуватися

документально, проте сприяє розширенню професійних(життєвих) знань та умінь. Форми інформальної освіти: вебінари, одноразові лекції, відеоуроки, онлайн-консультації, спілкування у родині, з колегами, читання спеціальної літератури, а також телебачення, відео.

До переваг інформальної освіти належать її доступність, більший “об’єм” досвіду, що передається, а також можливість вибирати час і місце навчання, що, безперечно, є дуже зручним.

Недоліки інформальної освіти: її результати не можуть враховуватися при атестації (за винятком складання сертифікаційних тестів). На жаль, інформальна освіта переважно не має офіційного визнання, що може забезпечити престижну роботу та високий соціальний статус.

То як же поєднати формальну, неформальну та інформальну освіту? Ідеальною була б формула: формальна + неформальна +

інформальна освіта, щоб досвід, отриманий в результаті саморозвитку, доповнював той, який вже здобутий у закладах освіти. Кожна людина має будувати власну траєкторію навчання:

1. Визначте для себе перелік умінь (компетентностей), якими ви б хотіли оволодіти, аби стати ще більшим професіоналом своєї справи.

2. Слідкуйте за оголошеннями в соціальних мережах, підпишіться на новини від науково-методичних центрів, неурядових організацій, які здійснюють навчання. (З власного досвіду варто зазначити: спочатку Ви шукаєте для себе суб'єкти підвищення кваліфікації та курси, а згодом вони самі знаходять Вас, пропонуючи свої освітні послуги).

3. Зареєструйтеся на курси підвищення кваліфікації в закладі післядипломної освіти за місцем проживання чи на онлайн-курс на обраній

Вами платформі дистанційного навчання (усі вони сьогодні пропонують слухачам цікаві, актуальні й корисні заходи та навчальні матеріали).

Нині в Україні є приклади поєднання професійного навчання з роботою – так звана дуальна освіта. Теоретичні заняття проводять в аудиторіях, а практичні – на робочих місцях у заводах, на фабриках, в організаціях. Таким чином робота не перешкоджає навчанню, а навпаки – стає його невід’ємною частиною.

Вибір форми освіти залежить від особистих потреб і цілей людини. Безперечно, комбінація різних форм освіти може забезпечити здобуття людиною необхідних їй знань та навичок.

Отже, формальна, неформальна та інформальна освіта – це неоціненні можливості для саморозвитку, самореалізації; здобуття нових знань і практичного досвіду; пошуку мотивації та

натхнення. А якщо такі можливості є, то їх, звісно ж, треба використовувати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Формальна, неформальна та інформальна освіта: що вибрати та як поєднати? Незалежна Освітня Корпорація «TEACHHUB». URL:<https://teach-hub.com/formalna-neformalna-ta-informalna-osvita-vchitelya/> (дата звернення: 15.05.2023).

2. Неформальна та інформальна освіта: навіщо вони нам потрібні? Портал громадських експертів «Освітня політика». URL:<http://education-ua.org/ru/articles/872-neformalna-ta-informalna-osvita-navishcho-voni-nam-potribni> (дата звернення: 16.05.2023).

УДК 377.1

Лугова Т.О.,

методист Професійно-технічного училища № 54
смт. Котельва Полтавської області

**КОМПЛЕКСНО-МЕТОДИЧНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УРОКУ ЯК ОДИН ІЗ
ШЛЯХІВ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-
ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ
ПОКРАЩЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ**

Мета: формування професійних компетентностей викладачів професійно-теоретичної підготовки та майстрів виробничого навчання з питань планування, відбору, розробки та впровадження комплексно-методичного забезпечення предмету, професії та уроку, створення паспорту КМЗ для оптимізації навчально-виробничого процесу.

Ключові слова: Комплексне методичне забезпечення (КМЗ), паспорт КМЗ, навчально-методична документація, матеріально-технічне оснащення, засоби навчання, дидактичні засоби навчання.

Стрімкий рівень розвитку науки і техніки, механізації й автоматизації виробничих процесів, впровадження новітніх технологій, зростаючі потоки інформації вимагають від викладачів та майстрів виробничого навчання професійного навчального закладу більше уваги приділяти якості підготовки майбутніх робітників.

Перед системою освіти, зокрема професійно-технічною, постає важливе завдання: не тільки надати учням знання, а й забезпечити розвиток пізнавальних здібностей, творчого мислення, а головне – навчити учнів працювати самостійно. Одним із доцільних заходів у вирішенні цього завдання є проектування

оптимального набору документації та засобів навчання з предмету та професії найбільш доцільно здійснювати шляхом розробки переліку комплексно-методичного забезпечення (далі КМЗ).

Комплексно-методичне забезпечення освітнього закладу (ЗП(ПТ)О) – це розробка та створення оптимальної системи навчально-методичної документації й засобів навчання, необхідних для повного та якісного навчання з предметів та професій в межах програми і відповідно до вимог Державного стандарту ПТО та відведеного навчальним планом часу.

КМЗ ЗПО формується з КМЗ кожної професії, а останнє в свою чергу містить КМЗ навчальних предметів та уроків.

Основу КМЗ складають навчальні видання для учнів з грифом і без грифу Міністерства освіти і науки України (підручники, навчальні

посібники, довідники, практикуми тощо), а також різноманітні засоби навчання, які є найважливішими компонентами освітнього процесу і створюються до кожної теми робочої програми предмета чи професії.

Засоби навчання (ЗН) – це ідеальний або матеріальний об'єкт, який використовують для засвоєння знань, формування досвіду пізнавальної та практичної діяльності.

До засобів навчання належать: підручники, навчальні посібники, дидактичні матеріали, технічні засоби (ТЗН), обладнання, станки, навчальні кабінети, лабораторії, ІКТ та інші засоби масової комунікації. Засобами навчання можуть також бути реальні об'єкти, виробництво, споруди.

Дидактичні засоби – це всі елементи навчального середовища, які педагог свідомо використовує для цілеспрямованого навчально-виховного процесу, для більш плідної взаємодії з

учнями. Засоби навчання допомагають кращому оснащенню навчального процесу. До них можна віднести:

- Підручники, навчальні та наочні посібники, збірники, довідники, словники, карти, креслення і т.д.
- Лабораторне обладнання в різних кабінетах, майстернях, лабораторіях.
- Технічні засоби навчання: ПК, телевізори, проектори, мікроскопи і т.д.;
- Загальний мікроклімат, настрої суб'єктів навчального процесу.

В науці немає загальноприйнятої класифікації дидактичних засобів. Ось одна із них, класифікація польського дидакта В.Оконя, в якій засоби навчання розташовані відповідно до наростання можливості змінювати дії педагога й автоматизувати дії здобувача освіти.

Прості засоби:

- Словесні.
- Прості візуальні засоби.
- Складні засоби:
- Механічні візуальні.
- Аудіальні засоби.
- Аудіовізуальні.
- Засоби, які автоматизують процес

навчання.

Особливістю процесу професійно-практичної підготовки є поєднання навчання учнів у майстернях, лабораторіях, на полігонах і тренажерах та в умовах підприємства. Забезпеченню ефективності організації і проведення всіх етапів професійно-практичної підготовки сприяє відповідне матеріально-технічне оснащення освітнього закладу.

Мета застосування матеріально-технічного забезпечення предмету, професії – формування в учнів, слухачів системи професійних практичних

умінь і навичок кваліфікованого робітника у межах відповідної професії, спеціальності. До матеріально-технічного забезпечення відносять: обладнання та пристосування, інструменти, матеріали (сировину).

Паспорт КМЗ – це документ, в якому зафіксована навчально-методична документація, навчально-методична література, а також оптимальний набір засобів навчання, необхідних для повного та якісного навчання всіх вузлових питань застосування по кожній темі навчальної програми з предмету теоретичного навчання або програми виробничого навчання.

Паспорт комплексно-методичного забезпечення розробляється викладачем відповідного предмету або майстром виробничого навчання, який навчає учнів професії, під керівництвом методичних органів ЗП(ПТ)О і навчально-методичного кабінету.

Паспорт КМЗ з предмету дає можливість:

- визначити вид, найменування, коротку характеристику (при необхідності) і кількість засобів навчання, необхідних для якісного вивчення навчального матеріалу;
- здійснює облік наявних у кабінетах, майстернях, лабораторіях засобів навчання.

Забезпечення КМЗ професійно-теоретичного чи професійно-практичного уроку залежить від системного підходу до питань КМЗ предмета чи професії, чіткого ведення паспорта КМЗ, постійного його поповнення та оновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Методика розробки сучасного комплексного методичного забезпечення / Навчально-методичний посібник для самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації / В.С. Кулішов; Національна академія педагогічних наук України ДВНЗ УМО БІНПО, 2017. 64 с.

2. Паспорт комплексно-методичного забезпечення з предмету (професії) / Методичні рекомендації / НМЦ ПТО у Донецькій області, 2015. 8 с.

3. Організація майстра виробничого навчання / Шкільний світ, 2012. 106 с.

4. Проектування навчальних програм професійно-технічної освіти на основі потреб галузі й громади / Навчально-методичний посібник / ЦППО АПН України, 2007. 176 с.

5. Комплексно-методичне забезпечення професійно-технічних навчальних закладів / Методичні рекомендації / НМЦ ПТО у Одеській області / О.П. Кострова, URL: http://www.nmc.od.ua/wpcontent/uploads/2015/10/KMZ_PTNZ.pdf

6. Дидактичні засоби навчання, їх класифікація / URL: <http://um.co.ua/8/8-2/8-217245.html>

7. Системний підхід у науково-методичному забезпеченні навчального процесу в професійній школі / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції / В.І. Тищук., В.М. Ковальов; Львів, 1994. 102 с.

8. Підготовка педагога професійної школи до розробки засобів науково-методичного забезпечення процесу професійного навчання. Педагог професійної школи / Збірник наукових праць / Науковий світ, 2003. 200 с.

УДК 377.1

Колесников С., Черкас С.

¹ доц. ТОВ «Технічний університет «Метінвест
Політехніка»

² здобувач групи ММ-22-1м Донбаської державної
машинобудівної академії

ПРОВЕДЕННЯ САМОАНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ У КУРСІ ФІНАНСОВОЇ МАТЕМАТИКИ

У роботі запропоновано нові якісні постановки та формулювання задач фінансової математики, розв'язано дві взаємообернені задачі для одного із розділів фінансової математики. Це дозволяє активізувати процес засвоєння матеріалу та дати можливість здобувачам не лише правильно проводити обчислення та отримувати результати, а й самостійно їх аналізувати та проводити контроль отриманих розв'язків.

Сучасні підручники з фінансової математики містять виклад основних понять, методів розрахунку та аналізу, що використовуються у фінансових операціях. Як правило, у кожному з них наведено не лише основні теоретичні положення, а й добре підібрані завдання, основна частина яких має практичну спрямованість. Відповідні розв'язки цих завдань якісно, іноді коротко і часто докладно відповідають поставленим питанням. При цьому отримані результати не завжди аналізуються і перед здобувачами не ставиться таке завдання.

Автори роботи поставили завдання вже на відомих задачах, знайти нові постановки та формулювання, які дозволяють активізувати процес засвоєння матеріалу та дати можливість студентам не лише правильно проводити обчислення та отримувати результати, а й самостійно їх аналізувати та проводити контроль

отриманих рішень. Покажемо реалізацію цього підходу щодо моделі фінансових потоків.

Фінансові потоки є складовою та невід'ємною частиною практично будь-якої сфери людської діяльності. Прикладами таких потоків є: погашення середньострокової та довгострокової банківської заборгованості, комерційного кредиту, інвестування коштів у різні програми, створення грошових фондів цільового призначення тощо. При цьому може виникати цілий ряд послідовних, наприклад, рівновеликих платежів R , які утворюють потік платежів. Ряд послідовних фінансових платежів, вироблених через рівні проміжки часу, називається фінансовою рентою чи ануїтетом. Фінансова рента має такі основні характеристики: член ренти – величина кожного окремого платежу; інтервал ренти – часовий інтервал між двома платежами; термін ренти – час від початку реалізації ренти до останнього

платежа; процентна ставка для розрахунку збільшення чи дисконтування платежів; збільшена майбутня сума ренти S – сума всіх членів потоку платежів з нарахованими на них відсотками на кінець терміну контракту; сучасна (наведена) величина потоку платежів A – сума всіх членів потоку платежів, «зменшена» на величину відсоткової ставки на час, що збігається з початком потоку платежів.

Ренти поділяються на постійні, коли члени ренти рівні та змінні. На момент виплат розрізняють ренти: постнумерандо (звичайні), у яких платежі здійснюються наприкінці відповідних періодів, та пренумерандо, у яких платежі виробляють на початку зазначених періодів.

Розглянемо модель потоків щорічних платежів із нарахуванням відсотків на платежі наприкінці кожного року (постнумерандо) за

складною відсотковою ставкою. Сума першого платежу з збільшеними на нього за весь термін відсотками визначаємо з рівняння:

$$S_1 = R (1 + i_c)^{n-1}$$

n – кількість платежів завбільшки R .

Для другого платежу, для якого відсотки нараховуються на рік менше, відповідно отримаємо:

$$S_2 = R (1 + i_c)^{n-2}.$$

На останній платіж, зроблений наприкінці останнього n -го року, відсотки не нараховуються:

$$S_n = R (1 + i_c)^{n-n} = R.$$

Тоді для всієї збільшеної суми ренти отримаємо:

$$S = \sum_{t=1}^n S_t = \sum_{t=1}^n R (1 + i_c)^{n-t} = R \sum_{t=1}^n (1 + i_c)^{n-t}.$$

Коефіцієнт збільшення дорівнює:

$$k_{na} = \sum_{t=1}^n (1 + i_c)^{n-t},$$

Використовуючи формулу для суми членів геометричної прогресії, отримаємо значення коефіцієнта нарощення та формулу для збільшеної суми:

$$S = R \frac{(1 + i_c)^n - 1}{i_c},$$

До кожного платежу сучасне значення визначається формулою:

$$A_t = R \frac{1}{(1 + i_c)^t},$$

звідки сучасна наведена величина всієї ренти визначатиметься виразом:

$$A = \sum_{t=1}^n A_t = R \sum_{t=1}^n (1 + i_c)^{-t} = a \times R,$$

де, a є коефіцієнтом приведення ренти та після його обчислення отримаємо вираз для наведеної величини ренти:

$$A = R \frac{1 - (1 + i_c)^{-n}}{i_c}.$$

Розглянемо стандартну задачу про обчислення регулярних платежів фінансової ренти R за заданою збільшеною сумою. У нашій інтерпретації її постановка має такий вигляд.

Вкладник сплатив навчання за перший рік і має намір покласти у банк суму, щоб його син протягом ще п'яти років навчання міг знімати наприкінці кожного року по 5 000 грн. і витратити до кінця навчання весь внесок. Визначити суму вкладу, якщо річна ставка складних відсотків становитиме 12%. Передбачається, що щорічна величина плати за навчання є фіксованою та не залежить від інфляції.

Розв'язання задачі знаходиться за формулою обчислення сучасного наведеного значення ренти і воно коротко відповідає на поставлене питання: сума вкладу дорівнює сучасній вартості ренти, що складається з п'яти платежів:

$$A = R \frac{1 - (1 + i_c)^{-n}}{i_c} = 5\,000 \frac{1 - (1 + 0,12)^{-5}}{0,12} = \frac{5\,000}{0,12} \left[1 - \frac{1}{1,12^5} \right] =$$

$$= \frac{5\,000 [1 - 0,567427]}{0,12} = 18\,023 \text{ грн. } 86 \text{ коп.}$$

Автори пропонують розширити коло питань для аналізу та самоконтролю студентами отриманого результату. Ці питання мають безпосереднє відношення до теми, що вивчається, і до розділів фінансової математики, які були вивчені до моделі фінансових потоків. Наведемо можливі варіанти таких питань для самостійної роботи здобувачів:

а) знайти сучасне значення першого платежу та порівняти його з величиною ренти;

б) знайти сучасне значення останнього платежу, скільки разів це значення менше ренти і скільки відсотків;

в) здійснити перевірку – довести, що до кінця п'ятого року навчання на рахунку залишиться вклад величиною R .

Знаходження відповідей на поставлені питання на наш погляд є обов'язковою та головною умовою якісного та повного засвоєння здобувачами даного матеріалу та перевірки залишкових знань за розділами, вивченими раніше. При цьому відповіді на перші два питання пропонується знайти безпосередньо на занятті, а всі обчислення для третього питання як домашнє завдання. Передбачається, що аналіз отриманого розв'язку має містити такі обчислення та їхню інтерпретацію:

а) сучасне значення першого платежу має бути
обчислене за формулою:

$$A_1 = R \frac{1}{1 + i_c} = \frac{5000}{1,12} = 4464 \text{ грн } 29 \text{ коп.}$$

Величина ренти R більше сучасного значення оскільки її величина A_1 збільшилася на 12%

б) сучасне значення останнього платежу

$$A_5 = R \frac{1}{(1 + i_c)^5} = \frac{5000}{1,12^5} = 2837 \text{ грн } 20 \text{ коп.}$$

Сучасне значення п'ятого платежу за величиною менше за ренту на 2162 грн 80 коп. Величина A_5 менше R в 1,7623 разів або на 76,23%.

в) нарощена сума на кінець першого року:

$$S_1 = A(1 + i_c) = 18023,746 \text{ грн}$$

Залишок після платежу

$$S_{ост} = 20186,746 - 5000 = 15186,746$$

Продовжуючи подібним чином, збільшена сума на кінець п'ятого року:

$$S_5 = 4464,286 \cdot 1,12 = 5000 \text{ грн}$$

$$\text{Залишок після платежу } S_{\text{ост}} = 5000 - 5000 = 0$$

Таким чином, під час розв'язання прикладів вказаної тематики здобувач має можливість розв'язати одночасно дві важливі задачі фінансової математики – пряму та зворотну, що підтверджує правильність розрахунків. Робота у цьому напрямі дозволить створювати цілі класи нових за постановою завдань деяких розділів курсу фінансової математики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Mathematics for Finance. Marek Capiński, Tomasz Zastawniak. Springer-Verlag London 2003.
2. Introduction to the Mathematics of Finance From Risk Management to Options Pricing. Steven Roman in Undergraduate Texts in Mathematics (2004).

3. Mathematical Methods and Quantum Mathematics for Economics and Finance. Prof. Dr. Belal Ehsan Baaquie (2020).

УДК 377.1

Ткаченко І.М.,

майстер виробничого навчання

ПТУ № 50 м. Карлівка

СТАЖУВАННЯ ЯК НЕОБХІДНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА

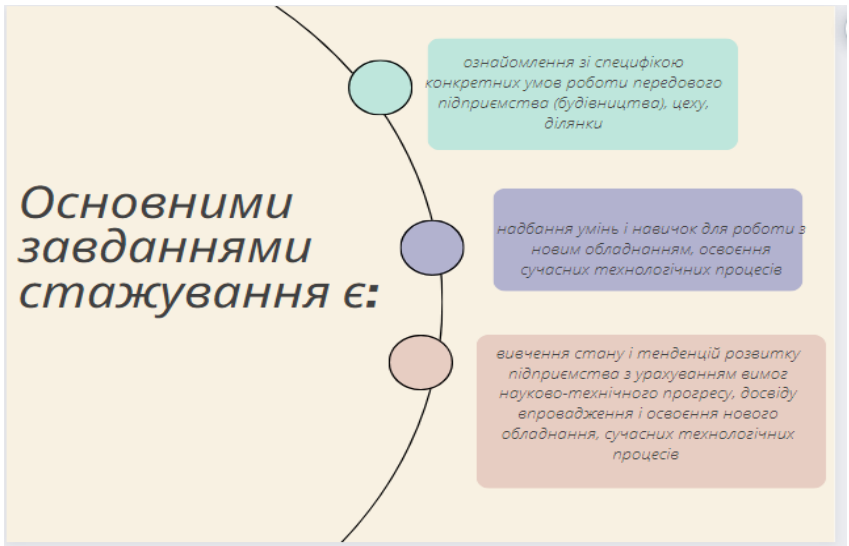
Професійне зростання педагогів – це важлива складова успіху у навчанні та розвитку здобувачів освіти. Щоб забезпечити якісну освіту та зростання учнів, освітяни повинні забезпечити своє власне професійне зростання.

Так, у багатьох країнах, включаючи Україну, стажування для педагогів є законодавчо закріпленим обов'язком. Закони та нормативні акти встановлюють вимоги до стажування та

професійного розвитку педагогів, щоб забезпечити високу якість освіти та постійний розвиток професійних знань та навичок.

Наприклад, закон України «Про освіту» передбачає, що педагогічні працівники повинні пройти підвищення кваліфікації не рідше одного разу на 5 років. Крім того, Міністерство освіти і науки України розробляє та затверджує програми підвищення кваліфікації для педагогів.

Пройшовши стажування та підвищення кваліфікації, педагоги здатні краще виконувати свої професійні обов'язки та забезпечувати якісну освіту для учнів. Також це може сприяти розвитку кар'єри освітян, оскільки педагоги з вищою кваліфікацією можуть отримувати гідну зарплатню та мати більше можливостей для професійного розвитку. Стажування є однією з найкращих можливостей для педагогів для отримання нових знань, вмінь та навичок.

Стажування дає педагогам можливість поглибити свої знання у конкретній галузі, дослідити нові методи навчання, ознайомитись з новими підходами до викладання та набути практичного досвіду. Крім того, стажування допомагає педагогам збільшити своє професійне самовизначення, підвищити рівень самоповаги та навчитися краще ефективніше взаємодіяти зі своїми колегами, учнями та батьками.

Одна з головних переваг стажування полягає в тому, що воно дозволяє педагогам

побачити, як працюють інші фахівці у своїй галузі. Вони можуть вивчати, які методики викладання використовують інші викладачі та переймати від них найкращі практики. Крім того, педагоги можуть навчитися новим методикам та підходам, які можуть бути корисними для їх власного навчання.

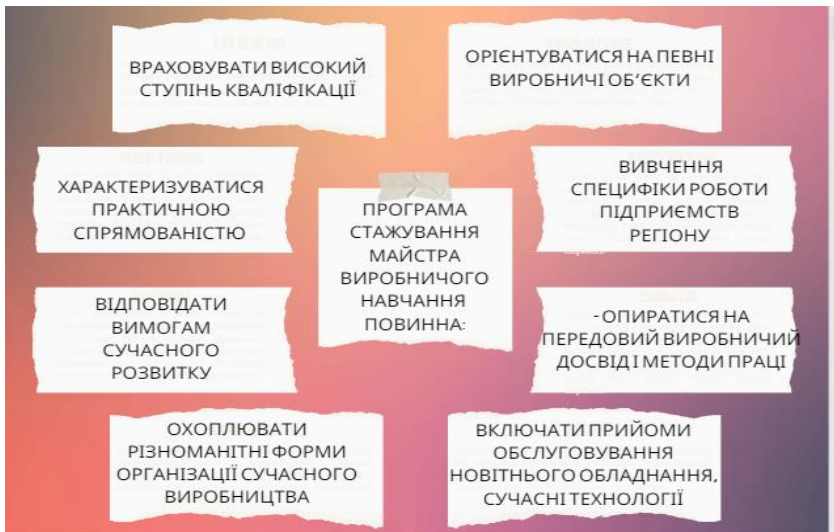
Стажування також може допомогти педагогам покращити свої професійні навички, наприклад, як краще розробляти уроки та забезпечувати ефективне навчання та оцінювання. Це може допомогти педагогам стати більш впевненими у своїх знаннях та навичках, що дозволяє їм краще виконувати свою роботу та досягати кращих результатів. Здобуті навички та знання можуть допомогти педагогам забезпечити кращу освіту для своїх учнів та покращити їхні навчальні результати.

Крім того, стажування може допомогти педагогам знаходити нові можливості та виклики у своїй кар'єрі. Вони можуть відкривати нові двері до вищих посад, більш високооплачуваних робіт та більш престижних проєктів. Також стажування може допомогти педагогам знайти нових колег, які є експертами у своїй галузі та можуть бути корисними для подальшого професійного розвитку. Отже, стажування є необхідним компонентом професійного зростання педагога. Заклади освіти повинні сприяти стажуванню педагогів, щоб забезпечити якісну освіту та розвиток учнів.

Для педагогів, які прагнуть покращити свої навички та знання, стажування може бути дуже корисним інструментом для досягнення цілей професійного розвитку. Сьогодні існує багато різноманітних програм підвищення кваліфікації для педагогів, які можуть охоплювати навчання

онлайн, курси, семінари, тренінги, стажування в інших навчальних закладах та інші форми навчання.

Педагогічні працівники до відправлення на стажування ознайомлюються з програмою, на основі неї складають індивідуальний план, у якому фіксуються види робіт, що підлягають відпрацюванню на робочому місці. Програма стажування майстра виробничого навчання професійної (професійно-технічної) освіти повинна:

Один з найбільш ефективних методів стажування для педагогів – це співпраця з іншими педагогами та відвідування уроків в інших закладах освіти. Крім того, співпраця з іншими педагогами може сприяти обміну ідеями та досвідом та підвищенню рівня професійного розвитку в цілому.

Мета стажування полягає у практичному вивченні сучасної техніки та технології виробництва, наукової організації праці та набутті виробничого досвіду. Це допомагає підвищити якість професійної підготовки робітничих кадрів,

їх гнучкість і можливість знаходитися «у русі» на ринку праці.

Як майстер виробничого навчання я з великим задоволенням беру участь у стажуванні, різних курсах, тренінгах. Завдяки участі у цих заходах я маю можливість поглибити свої знання і вивчити нові методи та техніки. Це допомагає мені стежити за сучасними тенденціями та впроваджувати їх у мою роботу. Крім того, отримуючи нові знання, я збагачую свій професійний досвід і стаю більш кваліфікованим фахівцем.

Також стажування дає мені можливість побачити, які нові інструменти, технології або матеріали доступні на ринку. Це важливо, оскільки стажування дозволяє мені підтримувати конкурентну перевагу і залишатися у курсі останніх інновацій.

Можна зробити висновок, що стажування для майстра виробничого навчання є надзвичайно корисним і необхідним. Воно дозволяє залишатися на передовому фронті технологічного прогресу, бути в курсі останніх новинок і тенденцій у своїй галузі. Стажування допомагає розширити знання, покращити професійні навички й забезпечити більше можливостей для росту і розвитку. Тому участь у стажуванні є важливим кроком для майстра, бо стимулює його бути активним та інноваційним у впровадженні новітніх виробничих технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Порядок організації підвищення кваліфікації майстрів професійно-технічних навчальних закладів для одержання відповідної кваліфікації шляхом стажування, в умовах виробництва (наказ Міністерства освіти і науки України від 14 серпня 2009 р., №749).

2. Сайт Міністерства освіти і науки України, Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5fd/8e5/df0/5fd8e5df039fc332033916.pdf> (дата звернення: 20.06.2023).

УДК 377.1

Бугаєнко О. О.,

майстер виробничого навчання

Кременчуцький професійний ліцей ім. А.С. Макаренка

**УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ
ЗАЛУЧЕННЯ ВИНУСКНИКІВ
В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ДЛЯ МОТИВАЦІЇ
ТА ПОКРАЩЕННЯ ПІДГОТОВКИ
КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ**

Ми справді можемо сказати, що переживаємо час найбільшого перехідного етапу в історії нашої країни. Основною причиною є військові дії у боротьбі за територіальну цілісність і незалежність України, які по-різному впливають

на всі галузі нашого звичного життя. І освіта не виключенням. На мій погляд, наше ліцейне життя впритул наблизилось до моменту кардинальних змін. Традиційно ми думаємо, що професійна освіта – це освітня послуга однакова для всіх наших учнів. Але самі здобувачі освіти 21 століття вже так не думають. Вони шукають необхідні їм сервіси, обирають власний стиль навчання та нові можливості досягати поставлених цілей. Протягом боротьби з коронавірусом ми вже зіткнулись з питанням дистанційного навчання. Вчителі та майстри виробничого навчання зробили величезні кроки вперед. Але найбільше, що виявив цей час, це те, що нам потрібно застосовувати різні види стратегій у навчанні для задоволення потреб здобувачів освіти. Дистанційне навчання, ІКТ, соціальна взаємодія та багато інших – це ті компетентності, яких потребуватимуть педагогічні працівники й надалі. Сукупність нових суспільних

викликів і стратегій професійного навчання. Завдання не з легких для тих, хто вважає, що у викладанні повинен постійно використовуватися один і той самий стандартний підхід, особливо при навчанні професійним вмінням та навичкам. Однією з найважливіших нових компетентностей педагогічних працівників є пошук шляхів забезпечення актуальних соціальних взаємодій, які не просто об'єднують. Тепер ми більше акцентуємо увагу на нових формах навчання та створення унікальних можливостей співпраці. Учні, які добре засвоять навички соціальної взаємодії, – стануть лідерами 21 століття. Я завжди вважала, що навчальний заклад повинен бути спільнотою тих, хто навчається. Я не люблю ділити свій ліцей на педагогічних працівників, учнів, випускників. Вважаю, що в навчальному закладі перші дві категорії учасників освітнього процесу тісно об'єднані, а третя – стає прикладом

для наслідування. Педагогом не може бути той, хто сам втратив здібності до навчання. Навчання – це фактично той «клей», який зліплює, зклеює, об'єднує весь освітній процес. Коли я набираю перший курс, я більше цікавлюсь їхніми цінностями та мисленням, ким вони себе бачать у майбутньому, а не те, як добре вони навчались в школі та який у них рівень знань. Я спостерігаю за ними, як уважно вони ставляться один до одного та як будують стосунки між собою. Одна з найважливіших речей – це планування ними саморозвитку. Я не шукаю ідеального учня, а швидше людину з великим потенціалом, яка готова опанувати обрану професію та розвивати себе впродовж свого навчання, а в подальшому, і своєї кар'єри.

Кожній людині є чим пишатись, а я пишаюсь своїми випускниками-кухарями. Віддавши частинку себе, своєї душі, вона

повертається до тебе сторицею. Кухар – це в першу чергу творець. Творець прекрасного, смачного, привабливого. Кухар – це винахідник, який все життя перебуває в пошуку. Щоб стати кухарем, необхідно мати гарний смак, творчу натуру, а також професійні знання. Підготовка майбутнього кухаря до творчості у професійній діяльності починається під час вивчення загально-професійних і спеціальних дисциплін, зміст яких орієнтовано на розвиток творчої активності. Продумана система підготовки учнів до творчості забезпечує формування в них підвищеної мобільності, самостійності, ініціативності, здатності до швидкої зміни виду професійної праці, а також підвищеного рівня мотивації до постійного вдосконалення професійної майстерності. Оскільки така підготовка до творчості потребує створення певної системи навчання, то необхідно визначити ті проблеми, які

перешкоджають цьому процесу. Домінування традиційних методів навчання в освітньому процесі зумовлює виникнення таких проблем: низький рівень комунікації та рефлексивної діяльності; недостатня активність учнів у загальному обговоренні. При цьому традиційні навчальні технології, побудовані на пояснювально-ілюстративному способі навчання, не дають належного ефекту. Нові ж педагогічні технології, такі як майстер-класи, уроки-змагання, диспути, семінари тощо, змінюють роль інформації в навчанні учнів, спрямовують її на використання з метою створення ними власного творчого продукту. Нестандартний підхід та особистісне орієнтування заохочує учнів до праці. Я в своїй роботі використовую майстер-класи, в які залучаю випускників ліцею, що здобули певного рівня професіоналізму та кар'єрного росту. Слово «майстер-клас» прийшло до нас з

англійської мови, а саме «master» (майстер, людина, що володіє знаннями і досвідом у певній галузі) і «class» (заняття, урок). Це сучасна форма проведення навчального заняття для відпрацювання практичних навичок за різними методиками і технологіями, з метою підвищення професійного рівня та обміну досвідом. Під час проведення цього заходу, відбувається передавання досвіду та майстерності, шляхом демонстрації прийомів роботи з паралельним коментуванням виробничого процесу. Основний принцип майстер-класу – «Я знаю, як це зробити, і я навчу вас». До переваг, можна віднести те, що це новий підхід до навчання, що ламає встановлені стереотипи. Дає можливість включити всіх учасників освітнього процесу до активної діяльності. Є проблемна ситуація, триває пошук вирішення її через програвання та розгляд ситуації з різних сторін. Сучасна форма взаємодії-

співробітництва, за якою працюють більшість кулінарних шкіл світу. Обмін досвідом та здобуття нових знань, з метою підвищення професійної майстерності працівників. Ознайомлення здобувачів освіти та педагогічних працівників, з новітніми виробничими технологіями в кулінарії. Методика проведення майстер-класу не має якихось строгих і єдиних норм. Для себе я з'ясувала, що майстер-клас – це особливий жанр вивчення як фахового, так і педагогічного досвіду. Тому і містить він два напрямки: фаховий і педагогічний, які постійно перемежуються і доповнюють один одного. Наші майстер-класи з кулінарії – це урок, на якому вся увага приділяється технології приготування страв з усіма нюансами, про які учні не прочитають в кулінарних книгах і не побачать у кулінарних шоу. Впродовж майстер-класу, учні готують страви та навчаються майстерності

подачі, підбору правильного посуду, знайомляться з історією страви. Дуже приємно, коли бачиш учнів в яких загоряються очі та вдячних своїх випускників. У кожного учня свій професійний шлях але вони з радістю приходять до ліцею привітатись, поспілкуватись, поділитись професійними новинами, та згадати чудові дні навчання. В процесі своєї роботи я зробила висновки, що досвід випускників ліцею, їх легкість в спілкуванні з здобувачами освіти сприяють кращому засвоєнню матеріалу. Таке позитивне та продуктивне спілкування підвищує інтерес до професії та бажання навчатись. Випускники в свою чергу, пам'ятають себе, як учнів та залюбки діляться своїм досвідом роботи, новими технологіями приготування страв та виробів, своїми секретами.

Майстер-класи проходять у форматі вивчення страв національної кухні, різних країн

світу, так і приготування конкретної страви. Форма проведення може бути класичною – майстра готую за мотивами кухні будь-якої країни світу; інтерактивною – залучення будь-якого охочого спробувати себе в ролі кулінара; змагальна – після демонстраційного показу приготування страви, учні пробують повторити «страву від майстра». Майстер-клас забезпечує формування мотивації та пізнавальної активності учнів. Учням такі заходи допомагають досконало розібратися в особливостях алгоритму виробничого процесу приготування, оформлення, презентації страви. В своїй роботі також я використовую різні форми позаурочних та виховних заходів із залученням випускників ліцею, а саме: тижні професійного спрямування, вікторини, творчі проекти, конкурси, благодійні акції, профорієнтаційні заходи, екскурсії на виробництва. Конкурси професійного

спрямування, дають можливість учням показати себе та відчутти свої сили, а випускникам підібрати собі достойні молоді кадри на підприємства, якими вони керують. Іноді, наші випускники беруть участь в захисті груп на кваліфікаційні розряди. Вони професійно оцінюють пробні кваліфікаційні роботи учнів і підтримують їх. Співробітники, випускники ліцею та здобувачі освіти – активні учасники волонтерського руху на підтримку ЗСУ. Відбувається регулярна допомога дитячим будинкам та соціально-реабілітаційним центрам.

Викладацька діяльність, як той струмок, в який ти не можеш увійти двічі. З цієї причини педагогу необхідно вміти змінюватись, пробувати інші види діяльності, не боятися помилок та пізнання чогось нового. Коли ми говоримо про сучасну освіту, слід враховувати те, що наші учні - це особистості, які обирають різні стилі у

навчанні. Наш обов'язок – створити таке освітнє середовище, яке найкращим чином відповідатиме індивідуальним потребам кожного. Отже, на основі вище сказаного, я прийшла до висновку, що існує велика кількість інноваційних методів, які приводять до позитивних змін та спрямовані на формування професійних знань, умінь та навичок як на уроках виробничого навчання, так і в позакласній роботі. Пропоную застосовувати цей досвід також для викладачів, вихователів і кухарів дитсадків та шкіл. Думаю, що така плідна співпраця не залишиться без уваги місцевої спільноти. Будемо виходити на новий рівень, щоб про нас почули не тільки в місті, але і далеко за її межами. Майстер-клас – це той інноваційний метод, який можна застосувати на практиці професійного навчання не тільки кухарів, а й в інших професійних напрямках. Наша любов до професії, до обраної педагогічної справи, уміння

зацікавити учнів розкриває їх потенціал та занурює в світ творчих професій кухаря та кондитера, дає початок до самостійного життя, втілення своїх творчих задумів та мрій. А ми є співавторами майбутнього наших учнів!

Додатки

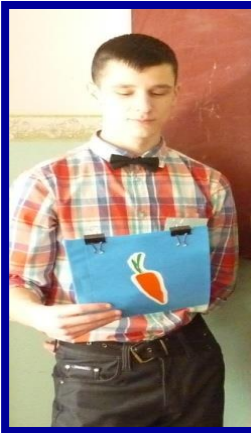

Щоб зацікавити учнів, я використовую в
своїй роботі майстер-класи професійного
спрямування

Тісна співпраця з випускниками ліцею

**Обмін досвідом від випускників групи № 8,
приготування тартару з телятини, гамбургеру
та десерту « банан фламбе» - лютий 2020 року**

Олег Кононенко,
випускник 2017
року
Буковель,
старший кухар
«Redison blu»

Дмитро Борисенко,
випускник 2017 року

м. Кременчук, ресторан «Козацька броварня», шеф
ресторану

Майстер- клас

**«Приготування тартів з різними начинками
та сучасним оздобленням» - жовтень 2021 року**

Микита Калініченко, випускник 2019 року
м. Київ, головний кондитер «Rafinad by Katerina
Peskova»

Майстер- клас

**«Обтяжка та прикрашання тортів мастикою» –
січень 2022 року**

Оксана Пащенко, випускниця 2017 року, а зараз

майстер виробничого навчання КПЛ
ІМ.А.С.МАКАРЕНКА

Пробна кваліфікаційна робота - кухар 4 розряду
За участю випускника ліцею, Олега Кононенка та
директора ресторану «Велес» Тетяною
Шаховцевою – червень 2021 року

Різноманітні
виставки та ярмарки
професійного
спрямування,
благодійні акції за
участю випускників
ліцею, 2020 - 2023
роки

крокуємо в успішне майбутнє

Кременчук, вул. Троїцька, 103

А ТИ З НАМИ?

Запрошуємо

на навчання у сфері краси,
дизайну та створення одягу,
харчування та ресторанного обслуговування.

- ✓ якісна середня та професійна освіта
- ✓ реалізація своїх творчих здібностей та мрій

МОЖЛИВІСТЬ ПОДАТИ ЗАЯВУ ОНЛАЙН →

+38 (097) 4202506

+38 (0536) 731514

kplm.pl

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Висоцька, Л. Формування професійної культури майбутніх фахівців кулінарного профілю у вищих професійних училищах : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Л. Є. Висоцька. — Київ, 2011.

2. Селевко Г.К. Альтернативні педагогічні технології. – М.: НДІ шкільних технологій, 2005.

УДК 377.1

Ільєнко О.В.,

викладачка української мови та літератури

Державного навчального закладу

«Запорізький професійний ліцей автотранспорту»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ

З 24 лютого 2022 року, із початком повномасштабного вторгнення росії в Україну, система професійної (професійно-технічної) освіти продовжує працювати, долаючи існуючі

виклики. В умовах військової агресії росії професійно-технічна освіта України зазнала значних втрат, що істотно вплинули на її суб'єктів, інфраструктуру, механізм функціонування.

Однією з найактуальніших проблем сучасної профтехосвіти є *кількість закладів П(ПТ)О, які все ще мають змогу провадити освітню діяльність в умовах воєнного стану.* За інформацією департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської військових адміністрацій станом на 25 липня 2022 р., освітню діяльність провадили 694 заклади профтехосвіти (з них 685 закладів, що підпорядковані МОН, 9 закладів, які підпорядковані обласним, Київській міській державним адміністраціям та іншим центральним органам виконавчої влади); повністю зруйновано 10 закладів, 103 заклади мають пошкодження різного ступеня. Більшість закладів

профтехосвіти (287 закладів, або 51%) готові забезпечувати освітній процес у змішаному форматі, 157 закладів (28%) – наживо, 120 закладів (21%) – дистанційно, за дуальною формою навчання освітній процес відбуватиметься у 46 закладах. [1] Надзвичайно важливим питанням провадження профтехосвіти в умовах воєнного стану залишається *формування контингенту здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти та внутрішня академічна мобільність в умовах воєнного стану.*

Для того, щоб кожен здобувач професійно-технічної освіти, незалежно від фактичного місця перебування в межах України, мав можливість навчатися в будь-якому закладі профтехосвіти під час дії воєнного стану, МОН розроблено Положення про внутрішню академічну мобільність здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, які навчаються у закладах

профтехосвіти України, що врегульовано наказом МОН від 26.03.2022 № 273 (zareєстрований у Міністерстві юстиції України 20 квітня 2022 р. за № 437/37773).

Положення встановлює загальний порядок організації та виконання програми внутрішньої академічної мобільності здобувачів П(ПТ)О на території України, визнання й зарахування її результатів. Програма внутрішньої академічної мобільності надає право:

- отримувати освітні послуги;
- проходити навчальну/виробничу практику;
- одержувати стипендію та всі інші соціальні виплати згідно із законодавством у закладі профтехосвіти, в якому навчався здобувач освіти.

Алгоритм організації внутрішньої академічної мобільності розміщено на веб-сайті МОН. [2]

Наступною проблемою, яка існує в системі професійно-технічної освіти під час дії воєнного стану, є *часткова невідповідність змісту й рівня якості профтехосвіти запитам і потребам ринку праці*. Причиною цьому є неадаптованість освітніх програм та строків навчання до потреб роботодавців з урахуванням змін в економіці/інфраструктурі та значна втрата зв'язків закладів профтехосвіти з бізнесом через призупинення (припинення) діяльності підприємств.

Суттєво вплинути на ситуацію у період дії правового режиму воєнного стану, з метою швидкого виходу на ринок праці допоможуть короткотермінові курси для дорослого населення, у т. ч. для внутрішньо переміщених осіб. Заклади

профтехосвіти наразі пропонують понад 30 короткотермінових курсів для здобуття часткових кваліфікацій. [3]

У рамках Програми ЄС «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України» до кінця 2023 р. заплановано розробити близько 40 додаткових коротких програм, у т. ч. з цифрової компетентності, безпеки праці та захисту навколишнього середовища, розвитку підприємницької діяльності й підвищення якості трудового життя. [4]

Актуальну інформацію щодо популяризації діяльності українського профтеху також можна знайти на сайті МОН.[5] Таким чином, основними завданнями професійно-технічної освіти в короткостроковому періоді є такі:

- проведення аудиту системи П(ПТО) та затвердження Рекомендацій щодо формування оптимальної мережі закладів профтехосвіти;

- затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення державних освітніх стандартів на компетентнісній основі;
- розроблення та затвердження державних освітніх стандартів із конкретних професій;
- запуск освітньої платформи «Професійна освіта онлайн» для забезпечення дистанційного навчання у сфері П(ПТ)О;
- розроблення/адаптація навчальних курсів/матеріалів для дистанційного навчання та розміщення їх на освітній платформі «Професійна освіта онлайн»;
- друк підручників/посібників для ЗП(ПТ)О;
- проведення інформаційної кампанії щодо вступу до ЗП(ПТ)О;

– здійснення заходів із популяризації робітничих професій у цілому та здобуття П(ПТ)О за дуальною формою;

– створення центрів кар’єри у ЗП(ПТ)О.

19 червня 2022 р. Верховна Рада України прийняла Закон України № 2312-IX, яким внесено зміни до чинного Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту». Закон №2312-IX набрав чинності 01.07.2022р. Сподіваємося, що запропоновані зміни дадуть змогу наблизити П(ПТ)О до реалій війни та сучасного ринку праці, сприятимуть зниженню рівня безробіття й забезпечать швидку перекваліфікацію тих, хто втратив роботу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Інформаційно-аналітичний збірник «Освіта України в умовах воєнного стану». Міністерство освіти і науки України та Інститут освітньої аналітики, Київ – 2022, - с.141-142. URL: <https://iea.gov.ua/wp->

[content/uploads/2022/08/education-of-ukraine_2022.pdf](#) (дата звернення 20.06.2023 р.)

2. Внутрішня академічна мобільність учнів закладів професійної освіти під час війни. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/vnutrishnya-akademichna-mobilnist-uchniv-zakladiv-profesijnoyi-osviti-pid-chas-vijni> (дата звернення 22.06.2023 р.)

3. Онлайн-ресурси для учнів профтехів. URL: <https://cutt.ly/GJqr5ix> (дата звернення 20.06.2023 р.)

4. Програма ЄС «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України». URL: <https://sites.google.com/oep.fi/eu4skills-landingpage> (дата звернення 19.06.2023 р.)

5. Всеукраїнський тиждень професійно-технічної освіти-2023. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/zahodi-i-konkursi/vseukrayinskij-tizhden-profesijnoyi-osviti-2023> (дата звернення 20.06.2023 р.)